

<https://vecer.com/slovenija/analiza-podaljsano-biv...>

1 / 5

(ANALIZA) Podaljšano bivanje, dopolnilni pouk in krožki: Z novim šolskim letom spremembe, ki so polarizirale šolnike

Franja Žišt

02.04.2024 05:00

"Bojim se, da bodo med šolami velike razlike in da bo od tega, v katero šolo boste vpisali svojega otroka, odvisno, kakšno kakovost razširjenega programa bo imel," svari dr. Damijan Štefanc.

Dodaj med priljubljene

Poslušaj

Dejavnosti v RaP so nizko intenzivne, ne aktivirajo otrokovega organizma, ne sprožijo hormonskih in drugih fizioloških procesov, ki povzročijo, da se kakovostno spremeni organski sistem otroka, opozarjajo športniki. 📷 ROBERT BALEN

Jutranje varstvo, podaljšano bivanje, interesne dejavnosti, individualna in skupinska pomoč, dodatni in dopolnilni pouk ter neobvezni izbirni predmeti, ki smo jih v osnovni šoli poznali doslej, bodo v zdajšnji obliki kmalu postali preteklost. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, ki ga vodi dr. **Darjo Felda**, je s spremembo novele zakona o osnovni šoli prenovilo koncept razširjenega programa (RaP), oblikovali so nova vsebinska področja: gibanje in zdravje za dobro telesno in duševno počutje, kulturna in državljska vzgoja in učenje učenja. Na ministrstvu pravijo, da bodo šole imele več avtonomije in proste izbire pri vsebinah, ki jih bodo lahko prilagajale svojim potrebam. Pred dnevi smo v Večeru poročali o šolah, ki so poskusno sodelovale v dosedanjem projektu RaP in so večinoma pokazale navdušenje. Niso pa nad RaP vsi tako navdušeni, stroka opozarja na mnoge nedorečenosti in odprta vprašanja.

"Če bo vse usmerjeno, strukturirano, bodo otroci prenasičeni"

Kakšen bo sploh obseg dejavnosti

V projektu je doslej v celoti sodelovalo 46 šol, delno pa 98, vseh 144 šol bo z novim šolskim letom RaP izvajalo v celoti. Z vsakim novim šolskim letom se jim bo pridružilo še 80 novih šol, dokler ne bodo vključene vse. V petek so na pristojnem ministrstvu pripravili posvet o spremembah zakonodaje, pri čemer so posebno pozornost namenili prav RaP, ki te dni buri duhove. Da so ravnatelji okoli njega "zelo polarizirani", priznava **Mojca Mihelič**, ravnateljica ljubljanske Osnovne šole Danile Kumar in predsednica Združenja ravnateljev. *"Malo nas je takih, ki smo preizkusili že veliko sistemov in si ob taki spremembi rečemo, da dajmo času čas. Medtem nekoliko bolj 'ziheraški' ravnatelji menijo, da potrebujejo več časa, bolj natančne informacije, ne le navodila,"* razmišlja sogovornica. Dodaja, da pa res ostaja tudi veliko odprtih vprašanj.

"Kolikšen bo sploh obseg dejavnosti, ki jih bomo lahko ponudili, kaj to pomeni glede sodelovanja s starši, kaj pomeni glede obveznosti za otroke ...? Veliko je odprtih vprašanj, zato je javnost tudi razdeljena. Kolege skrbi, ker še vedno ne vedo, v katerem krogu širjenja se bo kdo pridružil." Ker se na področju izobraževanja spreminja cel kup pravilnikov, na šolah pa že načrtujejo delo za naslednje šolsko leto, nestrpnost pričakujejo *"konkretne informacije glede obsega dejavnosti, glede veljavnosti začetka sprememb ..."*, še pravi sogovornica. Na njeni šoli so doslej v projektu sodelovali le delno, po petkovi predstavitvi na ministrstvu je bila sogovornica navdušena nad izkušnjami šol, ki so bile bolj vpete.

"Na manjših šolah, kjer imajo ravnatelji več težav s kadrovske pokritostjo, bo RaP siromašen, iskali bodo optimalno izvedbeno pot," pravi dr. Damijan Štefanc. IGOR NAPAST

Če bo učitelj kvačkal s petimi otroki ...

Učiteljica leta 2023 **Jožica Frigelj** z Osnovne šole Ketteja in Murna v Ljubljani, še ni med tistimi, ki bodo z novim šolskim letom začeli izvajati RaP. Se pa še spomni, kako so pred sedmimi leti, ko so jim ga predstavili na strokovnem svetu, imeli "kup pripomb, drugačnih predlogov". "Opozarjali smo na nedorečenosti, da ni popolnoma jasno, kakšna bo organizacija, kje bodo otroci, kdo bo za njih skrbel. V podaljšanem bivanju namreč učiteljica v vsakem trenutku ve, kje so otroci. Če bodo odslej dirkali z ene dejavnosti na drugo, bo težko kdorkoli imel pregled, kje so," Jožica Frigelj opozori, da bodo otroci namesto enovitega podaljšanega bivanja obiskovali različne dejavnosti, ki bodo časovno strukturirane kot pouk. Izpostavi tudi vidik preobremenjenosti: "Če bo vse usmerjeno, strukturirano, bodo otroci prenasršeni."

Šole so se zdaj znašle vsaka po svoje, pravi, učiteljica pa ima tudi pomisleke okoli financiranja programa. "Dokler gre le za projekt, lahko vse deluje. Tudi da učitelj hodi na ribolov z učenci. To se krasno sliši. Ampak ... sama sem učiteljica z najvišjim nazivom, temu ustrezno tudi plačana. A bom enako plačana, če bom s petimi dekletki kvačkala? Če ja, od kod nam bo denar?" Več drugih stvari v šoli je bolj potrebnih financiranja, pristavi. Ostaja skeptična, pravi, in dodaja, da bo uspeh vpeljave RaP odvisen od tega, kako bodo učitelji novost sprejeli, koliko bo ravnatelj fleksibilen.

"Bojim se, da bodo med šolami velike razlike in da bo od tega, v katero šolo boste vpisali svojega otroka, odvisno, kakšno kakovost RaP bo imel"

Bolj in manj zaželeni šole

Profesor didaktike in kurikularnih teorij na **Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani** dr. **Damijan Štefanc** je skupaj z drugimi strokovnjaki že ob sprejemanju zakona opozarjal na probleme, ki jih spremembe prinašajo. Zastavlja vrsto vprašanj, izpostavili bomo le nekatere. Vprašljiva je že argumentacija ministrstva za spremembo razširjenega programa, poudari, prav tako pa je opaziti formalnopravne nedoslednosti. Če so bili jutranje varstvo, podaljšano bivanje, dopolnilni in dodatni pouk, interesne in druge dejavnosti v zakonu doslej jasno določeni, kar je "obvezovalo šolo, da mora te dejavnosti ponuditi, in financerja, da mora dejavnosti plačati", zdaj zakonsko, formalnopravno teh dejavnosti ni več, zato ne eni in drugi nimajo tovrstnih zavez. Kot pojasnjuje sogovornik, na ministrstvu odgovarjajo, da "se nič ne spreminja" in da dejavnosti ščitita kurikulum za razširjeni program in predmetnik, a prvi dokument "nima nobenih formalnopravnih in finančnih učinkov", drugi pa je "boljša varovalka kot nič".

Nekatere šole bodo delale kot do zdaj, predvsem tiste, ki imajo razrešeno kadrovsko sliko, edina razlika bo, da bodo vse poimenovala z novimi izrazi, meni sogovornik. "Na manjših šolah, kjer imajo ravnatelji več težav s kadrovsko pokritostjo, bo RaP siromašen, iskali bodo optimalno izvedbeno pot," je prepričan Štefanc. Če ravnatelj zdaj ni imel dovolj kadra, da organizira individualno in skupinsko pomoč ali pa določene interesne dejavnosti, je lahko poklical na ministrstvo za finančno ali drugo pomoč, saj je bil zakonsko obvezan, da program izvede, zdaj te varovalke ni. "Nekatere šole bodo dejavnosti kombinirale tako, da bodo prilagajale vsebino in vrsto dejavnosti kadrovske strukturi, ki jo imajo na šoli. Če boste slučajno imeli biologa, ki mu manjka 0,2 ure, boste ponudili naravoslovje, v drugem primeru kaj drugega. Ravnatelji bodo, logično, ravnali pragmatično. Bojim se, da bodo med šolami velike razlike in da bo od tega, v katero šolo boste vpisali svojega otroka, odvisno, kakšno kakovost RaP bo imel, kar lahko pomeni, da bomo dobili šole, ki bodo še bolj zaželeni, in šole, ki bodo še manj zaželeni."

Zakon o financiranju še ni spremenjen

Ob spremembi zakona o osnovni šoli, ki prinaša prenovljen RaP, ni bil hkrati spremenjen zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI). Nesprejemljivo je, da bo sprememba financirana le s prehodno določbo in metodologijo, ki jo bo določil minister, opozarja Štefanc, da je slednje kot neustrezno zaznala tudi zakonodajnoppravna služba. "Ne ve se, kdaj bo popravljen 81. člen ZOFVI, tudi ne, kdo ga bo odpiral. Ko ga enkrat odprete, je, kot da bi odprli pandorino skrinjico."

Tudi glavni tajnik Sviza **Branimir Štrukelj** izrazi skrb, da bodo vsa vprašanja pravočasno in ustrezno rešena, ker je na voljo zelo malo časa, da bo vse funkcioniralo, kot je treba. "Da se ne bo ponovila zgodba, da gremo v spremembo, in ko že začne veljati, nam cel kup odgovorov na to, kako bomo to izvajali, manjka," Štrukelj spomni, na slabe zglede iz preteklosti. Pri vprašanjih, ki so povezana z zaposlitvami, pozdravljajo dele, ki pomenijo boljše normative, "nas pa skrbi, da šole ne bodo dobile novih zaposlenih in bo RaP padel na zdajšnje zaposlene kot dodatne obremenitve, ki že zdaj gredo preko polne učne obveznosti na teden". Tudi Štrukelj izpostavi nespremenjen ZOFVI in opozori na nujnost ustreznega spreminjanja pogodb o zaposlitvi, saj

zaposlenih strokovnih delavcev v podaljšanem bivanju ne bo več.

Šport: Učinki programa so slabši, kot če ga ne bi bilo

*Ko se je v šolah zaključil projekt Zdrav življenjski slog, je bil RaP ponujen kot vmesno obdobje, dokler v šolski sistem ne vpeljemo dodatnih ur športne vzgoje, opozarja dr. **Gregor Starc** s **Fakultete za šport Univerze v Ljubljani**. "Žal se RaP ni odvijal kot Zdrav življenjski slog, ki je bil strokovno na bistveno višjem nivoju. V RaP na vsaki šoli vsaj en oddelek poučuje učitelj, ki ni niti učitelj razrednega pouka niti učitelj športa. Skupine otrok so bistveno večje, kot so bile v Zdravem življenjskem slogu. RaP do zdaj ni dajal učinkov oziroma so bili učinki slabši, kot če ga ne bi bilo. Država plačuje nekaj, od česar ni učinka," svari Starc. Dejavnosti v RaP so nizko intenzivne, ne aktivirajo otrokovega organizma, ne sprožijo hormonskih in drugih fizioloških procesov, ki povzročijo, da se kakovostno spremeni organski sistem otroka, pojasnjuje.*

Logaj: Petletni poskus je pokazal, da je to dobra rešitev

*"Ravnateljji so sicer že dobivali okvirne informacije o RaP na različnih posvetih, ampak tisti, ki niso bili v projektu, verjetno niso bili toliko pozorni in se s tem niso ukvarjali," razmišlja direktor Zavoda RS za šolstvo **Vinko Logaj**. Na zavodu predvidevajo delo s šolami, ki bodo vključene v drugem krogu, omogočili jim bodo podporo pri konceptualnem premisleku, pri organizaciji in izvedbi. Ravnateljji 144 šol, ki bodo RaP izvajale v prihajajočem šolskem letu, bodo navodila za organizacijo in izvedbo prejeli po praznikih. Na zavodu pripravljajo tudi načrt spremljave. Logaj pravi, da imajo za vpeljavo RaP ustrezne analize, da je petletni poskus pokazal, da je to dobra rešitev, "je pa res, da je potrebno aktivno sodelovanje šol in tudi podpora za to, da se koncept dela na šolah spremeni". S pavšalnimi navedbami, kot je ta, da pri športu RaP ne deluje, se sogovornik težko strinja. "Po zaključku projekta Zdrav življenjski slog v RaP pripada devet ur za gibanje in so na teh šolah ostali tisti učitelji, ki so prej izvajali Zdrav življenjski slog."*